

HOE GING HET ONDERZOEKSTEAM TE WERK?

Het onderzoeksteam haalde de informatie voor dit beheersplan uit literatuur en uit de archieven. Hiaten vulden ze op door bronnen onderling te vergelijken en door de overblijfselen op het terrein te onderzoeken. Zo bleken oude foto's en ansichtkaarten heel wat bijkomende informatie aan te leveren over de periode vanaf ongeveer 1900. Oude foto's stelden de onderzoekers in staat de huidige met de toenmalige situatie te vergelijken.

Er gebeurde ook terreinwerk:

- om de determinatie (naamsort – variëteit) van de bomen te verbeteren of nauwkeuriger te maken;
- om de conditie van de bomen na te gaan;
- om de toestand van gebouwen, bruggen, muren en dergelijke te beschrijven;
- om bijkomende informatie over de natuurwaarde, het gebruik en het onderhoud te verzamelen.

Op basis van de verzamelde gegevens kwam waardevolle en nieuwe informatie over de vesten naar boven. Dit onderzoekswerk vormt de basis voor de opmaak van het beheersplan.

VRAGEN OF OPMERKINGEN?
Met vragen of opmerkingen kun je terecht bij:

- dienst Openbaar Domein
- openbaardomein@brugge.be
- 050 44 85 85

HET ONDERZOEKSTEAM PREMIES

De Stad opteerde ervoor om voor deze opdracht samen te werken met verschillende deskundigen die we graag aan jou voorstellen:

- Projectleider: Rebecca Devlaeminck, coördinator bos, natuur en landschap – Stad Brugge;
- Sofie Baert, erfgoedconsulent dienst Monumentenzorg en Erfgoedzaken – Stad Brugge;
- Arnout Zwaenepoel, expert natuur en landschap WWI (de West-Vlaamse Intercommunale);
- Johan Termote, zelfstandig historicus en gebouwdeskundige;
- Bob Vandendriessche, expert Natuurpunt Studie;
- Arthur De Haeck, bomendeskundige INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek), expert in veteraanbomen;
- Bert Maes, bomendeskundige Ecologisch Adviesbureau Maes, expert in het op naam brengen van lindensoorten en -variëteiten.

Voor de opmaak van dit beheersplan ontvangt de Stad een premie van de Vlaamse overheid – Agentschap Onroerend Erfgoed.

Werkzaamheden die in het kader van het beheersplan door eigenaars van beschermde panden of door de Stad worden uitgevoerd, kunnen in aanmerking komen voor een erfgoedpremie.

Meer informatie: <https://www.onroenderfgoed.be/erfgoedpremie>

WAT BETEKENT DIT BEHEERSPLAN VOOR DE EIGENAARS VAN BESCHERMDE PANDEN LANGS DE VESTEN?

Voor het beheer en het onderhoud van onroerend erfgoed is, onder bepaalde voorwaarden, een erfgoedpremie beschikbaar. Om vanaf 1 januari 2022 aanspraak te kunnen maken op erfgoedpremies moet je als eigenaar beschikken over een beheersplan.

Daarom bestelde het stadsbestuur om zelf een beheersplan op te maken. Hierdoor zullen eigenaars van beschermde panden langs de vesten erfgoedpremies kunnen aanvragen. Ook wie eigenaar is van een pand dat deel uitmaakt van een beschermd stadsgezicht kan dit voor het eerst doen. Dit beheersplan heeft betrekking op de buitenkant van het pand.

MONUMENTENZORG EN ERFGOEDZAKEN STAD BRUGGE

- monumentenzorg@brugge.be
- 050 47 23 65

GEEN TOEGANG TOT DE DIGITALE INFO?
Vraag de papieren versie op bij Communicatie & Citymarketing:

- per post op het adres Burg 11, 8000 Brugge
- telefonisch: 050 44 80 02 (maandag tot vrijdag van 9 tot 12 uur en van 14 tot 16 uur)

V.U. Colin Behydt, Algemeen Directeur Stad en OCMW Brugge, Burg 12, 8000 Brugge / ontwerp: Best Advice sam Openbaar Domein en Communicatie & Citymarketing Stad Brugge / coverbeeld: Jan Dantwa / september 2021

BEHEERSPLAN BESCHERMT BRUGSE VESTEN: HET LANGSTE PARK VAN BRUGGE

Beste Bruggeling

Stad Brugge koestert haar vesten. Ze behoren sinds 2000 tot het UNESCO Werelderfgoed en zijn sinds 2016 beschermd als stadsgezicht. Met hun rijkdom aan hoogstammige bomen (waarvan een 650-tal 100 jaar of ouder zijn) vormen de vesten een groene gordel van ongeveer 7 kilometer lang en 26 ha groot. Een beheersplan onroerend erfgoed moet de toekomst van de vesten veiligstellen.

Dit beheersplan vertrekt vanuit een grondige **beschrijving** van de waarden die de basis vormen voor de bescherming van de vesten. Hieruit ontstaat een **visie** die rekening houdt met alles wat erfgoedwaarde heeft, zoals bomen, muren, planten of gebouwen. Deze visie wordt vervolgens concreet gemaakt in **maatregelen** die bijdragen tot een zorgvuldig beheer van de vesten.

In nauw overleg met verschillende stadsdiensten en met het Agentschap Onroerend Erfgoed staat een team van deskundigen in voor de opmaak van dit plan, dat de visie voor de komende 24 jaar weergeeft. De resultaten van het uitgebreid onderzoek naar de historie en de waarden van de vesten zijn beschikbaar. De deskundigen gaan hier verder mee aan de slag om een beheersvisie op te maken en om de te nemen maatregelen te benoemen. De afwerking van dit beheersplan is voorzien tegen eind 2021. In het voorjaar van 2022 volgt meer info over de maatregelen.

Je kunt nu al meer te weten komen over dit project:

- in deze **brochure**;
- op de **website** www.brugge.be/beheersplanvesten. In filmpjes, per zone van de vesten, wordt dit project toegelicht en je kunt er ook geluidsfragmenten beluisteren;
- op **infoborden** die op acht locaties staan langs de vesten. Elk infobord vertelt het verhaal van dat specifieke deel van de vesten. Je vindt er zowel nieuwe informatie als een beschrijving van bestaande gegevens die tijdens de opmaak van het beheersplan werd ontdekt. Maak dus zeker eens een wandeling langs deze mooie groene gordel.

We willen onze vesten de aandacht geven die ze verdienen. Dankzij dit beheersplan gaan we de vesten opwaarderen en nieuw leven inblazen. De heraanleg van de Singel, de opwaardering van de Buiten de Smedenpoort tot groene belevingszone en de heraanleg van het Minnewaterpark zijn al stappen in de goede richting.

Dat de Brugse vesten nog steeds populair zijn, bewijzen de vele dagelijkse wandelaars, fietsers en joggers. Bekijk maar even het filmpje met getuigenissen van passanten op de vesten op www.brugge.be/beheersplanvesten.

De vesten zijn het park van de bewoners van de binnenstad en van de aangrenzende deelgemeenten. Ze vormen een groene oase voor zowel de inwoners als de bezoekers.

Dirk De fauw
Burgemeester

Mercedes Van Volcem
Schepen van Openbaar Domein

Franky Demon
Schepen van Ruimtelijke Ordening

MARKANTE FEITEN UIT HET ONDERZOEK

In dit overzicht vind je beknopte informatie over het onderzoek. Meer informatie vind je op www.brugge.be/beheersplanvesten. Ook de infopanelen langs de vesten vertellen het hele verhaal, kom er dus zeker eens wandelen. Het beheersplan houdt rekening met de opvallende feiten hieronder. Ze verklaren immers de huidige toestand en zijn van cultuurhistorisch belang.

1

KRUISVEST

- Kenmerkend hier zijn de vier oude windmolens, waarvan er maar een op zijn oorspronkelijke locatie behouden is, namelijk de Sint-Janshuismolen, in 1769 door de bakkersgilde opgericht. De overige drie molens werden van andere locaties verplaatst naar de Kruisvest. Doordat de molens wind nodig hebben, is het beheer van de bomen op de Kruisvest geen evidente zaak.
- Op de tweede stadsomwalling stonden negen poorten, waaronder de drie poorten van het Dampoortcomplex aan het einde van de Reie die uit de binnenstad kwam. Dat is het gebied waar vandaag de Langerei en Potterierei eindigen. Deze drie poorten regelden de scheepvaart van en naar de leperleet die naar Oudenburg leidde, van en naar het Oude Zwin, dat ooit de verbinding met de zee vormde, en van en naar het kanaal naar Damme. Deze drie poorten waren de Sint-Niklaaspoort of Koolkerkse Poort, de Sint-Lenaertspoort of Dudzeelse Poort en de Speiepoort. Van dit ooit indrukwekkende complex blijft enkel nog de halfronde toren van de Koolkerkse poort over. Deze toren zit ingewerkt in het gebouw van een horecazaak aan het Sasplein. In het Groeningemuseum hangt een schilderij van 'De Dampoort' van halfweg 19de eeuw.

2

KAZERNEVEST

- De naam van deze vest verwijst naar de vroegere kazerne die er het laatste kwart van de 18de eeuw was gevestigd en hier tot 1926 actief was. De kazerne palmde ook het terrein van het vroegere Brugse Kartuizerklooster in.
- Deze vest werd in de loop van de 19de eeuw als 'publieke wandeling' ingericht naar het ontwerp van landschapsarchitect Hubert Van Hulle. In de 20ste eeuw volgden verdere aanplantingen door meester-hovenier Joseph Leys en zijn zoon Julien Leys, die in zijn voetsporen trad.

3

BONINVEST

- Oorspronkelijk stond hier ook een stenen windmolen, namelijk 'de Veronicamolen'. In de 19de eeuw, de periode van de industrialisering, werd deze zone een plaats van bedrijvigheid met onder meer een vlaspinnerij, brouwerij, mouterij en een ijzergieterij. De reden waarom hier industrie verrees was de ligging aan de monding van de Coupure, die tot midden de 19de eeuw de doorvaart vormde voor het scheepvaartverkeer van Oostende naar Gent. Door de aanwezigheid van deze bebouwing werd dit deel van de vesten niet als 'publieke wandeling' ingericht.
- De Stad Brugge investeerde recent in de aankoop van de gebouwen met het oog op een sloop en herinrichting om zo ook de Boninvest een groen karakter te kunnen geven.

4

GENTPOORTVEST

- Dit is het eerste tracé van de vesten dat door landschapsarchitect Egidius Rosseels als 'publieke wandeling' werd ingericht.
- Van de bunker, gelegen achter de watertoren, gebouwd rond 1938 en opgetrokken als een Provinciale Commandopost, zijn enkel de betonnen pijpen zichtbaar.
- De drie vredesbomen zijn gepland in 1928, tien jaar na de Eerste Wereldoorlog.

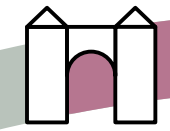
5

KATELIJNEVEST

- De oude knotlinden werden bij het inrichten van de Katelijnevest als 'publieke wandeling' behouden. Ze zijn getuigen van Brugge als centrum voor de lindeteelt. Al vanaf de 16de eeuw exporteerde deze regio linden waardoor je op onverwachte plekken oude linden kunt vinden die verwant zijn met deze oude Brugse exemplaren.
- In de 18de eeuw werden de stadsverdedigingsstructuren afgebroken. Ze waren immers overbodig geworden en bovendien duur in onderhoud. Sporadisch zijn hiervan resten bewaard gebleven. De oude muur langs de Katelijnevest is één van die zeldzame restanten van de afgelaagde middeleeuwse weermuur.
- Het oude waterbekken is een herinnering aan de watermolen die vroeger achter de Katelijnevest stond.

KRUISPOORT

1
KRUISVEST

2
KAZERNEVEST

3
BONINVEST

4
GENTPOORTVEST

KATELIJNEBRUG

5
KATELIJNEVEST

MINNEWATERBRUG

6
BEGIJNEVEST

PASSANTENBRUG

STATION

6

BEGIJNEVEST

- De witte paardenkastanjes rond het beeld van beeldhouwer Hendrik Pickery zijn vermoedelijk ouder dan het beeld zelf.
- In de 14de eeuw beveiligden twee torens aan de Minnewaterbrug de plaats waar de Reie de stad binnen vloeit. Enkel de Poertoren is overgebleven.
- De Keizerinnensluis regelde het waterpeil op de 18de-eeuwse vaarweg richting Gent.

8
SMEDENVEST

SMEDENPOORT

7
BOEVERIEVEST

7

BOEVERIEVEST

- Bij de aanleg als park in Engelse landschapsstijl werd dankbaar gebruik gemaakt van het reliëf en de waterstructuur van de middeleeuwse stadverdediging.
- Een populier die in 1849 door ontwerper Pierre Lem op de kaart getekend werd is nog steeds aanwezig. De stamomtrek komt overeen met de omtrek die je zou verwachten van een canadapopulier uit halfweg de 19de eeuw. Deze boom vormt hierdoor het levend bewijs dat minstens een deel van de plannen van Pierre Lem uitgevoerd werden. Nochtans werd aanvankelijk aangenomen dat deze plannen, die door het toenmalige bestuur niet aanvaard waren, nooit uitgevoerd werden.
- De oude haagbeuk werd in de 19de eeuw als struik aangeplant door landschapsarchitect Hubert Van Hulle. Hij werd compact gehouden door deze periodiek af te zetten als hakhout. De beplantingen uit de 19de eeuw zijn hoofdzakelijk bomen. Er zijn amper nog struiken uit die periode aanwezig.
- Het oude waterhuis aan de Binnen Boeverievest zorgde in de middeleeuwen voor de waterbevoorrading van de binnenstad. Later werd die functie overgenomen door het nieuw waterhuis aan de Buiten Boeverievest.

8

SMEDENVEST

- Hier zie je sporen van de bastions die in de eerste helft van de 17de eeuw op de middeleeuwse stadsomwalling werden aangelegd.
- Bomen uit de 19de- en 20ste-eeuwse aanplantingsfasen (oude linden uit ca. 1856, beuken en fijnspar uit ca. 1880, de zeldzame, zwarte, inheemse populier met kenmerkende scheve groei vorm als één van de oudste bomen op de vesten) staan tussen bomen van recentere oorsprong.

Arnaud Zwaenepoel

Arnaud Zwaenepoel

Arnaud Zwaenepoel

Arnaud Zwaenepoel

Arnaud Zwaenepoel

Arnaud Zwaenepoel

Arnaud Zwaenepoel

Arnaud Zwaenepoel

Arnaud Zwaenepoel

Arnaud Zwaenepoel

Arnaud Zwaenepoel

Arnaud Zwaenepoel

Arnaud Zwaenepoel

Bredbank Brugge

Bredbank Brugge

Bredbank Brugge

Bredbank Brugge

Bredbank Brugge

Bredbank Brugge

Bredbank Brugge

Bredbank Brugge

Bredbank Brugge

Bredbank Brugge

Bredbank Brugge

Bredbank Brugge

Bredbank Brugge

Bredbank Brugge